

KIS-357 – Geriaoueg al luc'h

(GE – 14 11 88)

Gl. **aberration**. Si en ur reizhiad optikel o tevoudañ distummadur pe dispisted er skeudennoù. Seurt si er stiegezh a c'hell disoc'hañ gant furmidigezh ur skeudenn outi orennoù liesliv pa vez argemmus ar feuriader gouskogañ hervez trohedoù al luc'h (mistiegezh trohedel, gouskoevad trohedel); gant skeudennoù loet en un dalenn digenstur da dalenn an traezennoù (mistiegezh krommder, gouskoevad krommder, amstiegezh). Br. **gouskoevad g. (luc'hel)**.

Gl. **aberration chromatique**. Br. **gouskoevad trohedel, mistiegezh trohedel, gouskoevad livel, mistiegezh livel**. Sl. Gl. *aberration*.

Gl. **aberration de courbure (de champ), aberration de sphéricité**. Br. **gouskoevad krommder, gouskoevad pellennel, mistiegezh krommder, mistiegezh pellennel, amstiegezh**. Sl. Gl. *aberration*.

Gl. **absorption**. Leiaat read ar skinoù pe ar son pa dreuzont un danvez. En Optik, gwanaat al luc'h o treuziñ ur metou dre berzh amdreuzwelusted, disvannañ pe amstrewiñ. Br. **lugañ**.

Gl. **analyseur**. Eil melezour en ur polarimetr. Br. **elfenner**. Sl. Gl. *polariseur*.

Gl. **anisotrope**. Diwar-benn ur c'horf a zo e berzhioù (optikel, h.a.) e dalc'h an durc'hadur kemeret d'o arseliñ. Br. **hanahelek** aa.

Gl. **chemin optique**. Regenn treset gant ur skin luc'h, eeunenn pa dreled al luc'h en ur metou ungenezh. Br. **treu g.-où (al luc'h)**.

Gl. **désexcitation**. Br. **diargridañ**. Sl. Gl. *excitation*.

Gl. **déviation**. Kemmañ roud ur skin luc'h da geñver ar gouskogañ, an disvannañ. Br. **gwariañ**.

Gl. **diaphragme**. En un ardivink optikel, igorad d'ar goulou, reizhadus e dreuzkizenn. Br. **rañvell** b.

Gl. **diaphragmer**. Reizhañ igoridigezh ur rañvell. Br. **rañvellat**.

Gl. **diélectrique**. Danvezenn anreüs d'an tredan. Br. **kaell** b. (sl. KIS-110, La-06, p. 52).

Gl. **diffraction**. Torgammañ o c'hoarvezout gant ur wagenn luc'h en ur metou ungenezh ha nebahelek pa zegouezh gant skoilhoù pe doulloù a urzh vent gant he zrohed ; eztreuiñ a ra, da skouer, eus an toulloù oc'h ober anezho kemend-all a vammennoù luc'h nevez. Br. **amskogañ**.

Gl. **diffusion**. Kemmañ roud ar skinoù luc'h dre berzh ma treuzont ur metou diungenezh evel al latar, o vont diouzh treadoù gourgammek dre ul lerc'hiad a amskogadoù hag a zisvannadoù niverus. Br. **amstrewiñ**.

Gl. **dispersion**. Gwariañ ar skinoù luc'h dre ar prism hervez an trohedoù, ar goulou gwenn o vezañ ec'haozet en ur skalfad ma vez ar ruz gwariet an nebeutañ hag ar mouk ar muiañ. Br. **gwaskarat**.

Gl. **distorsion**. Distummañ ur wagenn (luc'h, h.a.) o tizhout an heled, an talm, ar roud, h.a. Br. **torgammañ**.

Gl. **électromagnétique**. Br. **tredanwarellek**, **tredanwarellel** aa.

Gl. **électromagnétisme**. Br. **tredanwarellegezh** b.

Gl. **émergent**. Diwar-benn ur skin, o tont er-maez eus (ur c'horreenn, h.a.). Br. **eztreuat** aa. Sl. Gl. *incident*.

Gl. **émission**. Dedaoliñ skinoù, gwagennoù, rannigoù, gwrez, h.a. Br. **ec'hodiñ**.

Gl. **excitation**. Stad ma vez un atomenn goude m'he deus luget gremm dindan wered ur skinata. Br. **argrid**. Mont en argrid. Br. **argridañ**.

Gl. **excité**. Br. **argridet** aao., **en argrid**.

Gl. **exciter**. Br. **argridañ**.

Gl. **faisceau (lumineux)**. Br. **hordenn** b. (**luc'h**).

Gl. **fluorescence**. Seurtad treluc'hañ o c'hoarvezout gant un atomenn pe ur volekulenn dindan 10^{-8} s goude an argridañ. Br. **kendreluc'hañ**.

Gl. **frange : image à —s colorées**. Br. **skeudenn outi orennoù** ls. (b.) **liesliv**.

Gl. **impact**. Skoidigezh un hordenn elektron, foton, h.a. Br. **enorc'h g.-ioù**. Gl. **faire — sur**. Br. **enorc'hañ**. Gl. **sous l'— de**. Br. **enorc'het gant**.

Gl. **incidence**. Diwar-benn ur skin, degouezhout gant (ur c'horreenn, h.a.). Br. **dehaez v. & g.-ioù ; entreu g.-où**. Gl. (**angle d'**)—. Korn etre ar skin hag ar serzhenn er poent ma tegouezh war ur c'horreenn. Br. **korn dehaez**. Gl. **point d'**—. Br. **poent dehaez**.

Gl. **incident**. O tegouezhout gant (ur c'horreenn, h.a.). Br. **dehaezet aa., entreuat aa.** Sl. Gl. *émergent*.

Gl. **indice de réfraction**. Br. **feuriader g.-ioù gouskogañ**.

Gl. **intensité (électrique, lumineuse, h.a.)**. Br. **read g.-où (tredan, luc'h, h.a.)**. (Sl. KIS-110, La-06, p.54.)

Gl. **interférence**. Anadenn o tisoc'hañ eus arosodiñ daou froumad kendalm. Br. **daremouezh, aao. daremouget, daremoug g.-où**.

Gl. **irradiation**. Br. **skinata**.

Gl. **isotrope**. Diwar-benn ur c'horf a zo e berzhioù (optikel, h.a.) dizalc'h diouzh an durc'hadur kemeret d'o arselliñ. Br. **nebahelek aa.**

Gl. **longueur d'onde**. Br. **trohed g.-où**.

Gl. **lumière blanche, colorée, complexe, monochromatique**. Br. **luc'h (goulou) gwenn, livek, kemplezh, unliv**.

Gl. **luminescence**. Ec'hodiñ nep skinad tredanwarellek gweladus, dreistmouk pe danruz nad eo ket ar wrez e orin nemetañ ; c'hoarvezout a ra dre ziargridañ atom bet argridet dre ur gwered fizikel (skinata, tommañ, rimiañ, h.a.) pe gimiek. Br. **treluc'hañ**.

Hervez an doare ma tec'haner an argridañ, e reer anv eus :

Gl. <i>photoluminescence</i>	Br. <i>goulaoudreluc'hañ</i>
<i>électroluminescence</i>	<i>tredandreluc'hañ</i>
<i>chimiluminescence</i>	<i>kimidreluc'hañ</i>
<i>bioluminescence</i>	<i>bevdreluc'hañ</i>
<i>triboluminescence</i>	<i>rimdreluc'hañ</i>
<i>thermoluminescence</i>	<i>gwreztreloc'hañ</i>
h.a.	

Hervez dale an ec'hodiñ e-keñver an argridañ, sl. Gl. *fluorescence*, *phosphorescence*.

Gl. **luminophore**. Danvezenn en araez da dreluc'hañ. Br. **treloc'huzenn b.-où**.

Gl. **phosphorescence**. Seurtad treluc'hañ o c'hoarvezout gant un atomenn pe ur volékulenn dreist 10^{-8} s (betek un nebeut devezhioù) goude an argridañ. Br. **astreluc'hañ**.

Gl. **polarimètre**. Ardivink da vuzuliañ korn c'hwelañ an dalenn vleinekaat ha feur heled ar froumadoù. Br. **polarimetr g.-où**.

Gl. **polarisabilité**. Br. **bleinekadusted b**.

Gl. **polarisation**. Ar goulou naturel zo ur wagenn dredanwarellec o froumañ e-barzh un dalenn a-serzh war roud an treledañ, hep durc'hadur sonn avat en dalenn-se ; goude disvannañ war ur melezour (bleinekaer) hervez ur c'horn arbennik, e froum ar wagenn e-barzh an dalenn gemparzhel (enni ar skin dehaezet hag ar skin disvannat) ha, paket gant un eil melezour a-serzh war egile (elfenner), n'eus disvannañ ebet ken gantañ : anezhi e reer ul luc'h bleinekaet. Br. **bleinekaat**.

Gl. **polariseur**. Kentañ melezour en ur polarimetr. Br. **bleinekaer**. Notañ e c'hell ur polarimetr c'hoarvezout a zaou brism, ar prismoù, anvet nikolioù, o vezañ neuze a-getep ar bleinekaer hag an elfenner.

Gl. **prisme**. Kengereg treuzwelus arveret da zec'han ur skalfad. Gwariet e vez ar skinoù luc'h en entreu hag en eztreu, ar c'horn gwariañ o vezañ a-gevreizh gant an trohed : pa vez meur a liv oc'h ober ar goulou entreuat, e vez gwaskaret ar skinoù d'ober ur skalfad liesliv, eus ar ruz d'ar mouk. Br. **prism g.-où**.

Gl. **propagation (de la lumière, h.a.)**. Br. **treledañ, treled g.-où (al luc'h, h.a.)**

Gl. **pupille (diffractante)**. Br. **ibil g.-ioù (amskogus)**.

Gl. **rayonnement électromagnétique**. Br. **skinad g.-où tredanwarellek**.

Gl. **réflexion**. Kemmañ roud ar skinoù luc'h distaolet gant ur melezour pe nep gorreenn o werediñ evel ur melezour. Emañ ar skin dehaezet, ar serzhenn er poent dehaez hag ar skin disvannat en un dalenn, ar c'horn disvannañ (etre skin disvannat ha serzhenn) hag ar c'horn dehaez (etre skin dehaezet ha serzhenn) o vezañ par. Br. **disvannañ**.

Gl. **réflexion partielle**. Pa c'hoarvez an disvannañ war ar genvevenn etre daou vetou treuzwelus, e vez rannet al luc'h etre ul lod disvannet hag ul lod oc'h entreuiñ en eil metou, gouskoget. Br. **disvannañ darnel**.

Gl. **réflexion totale**. Pa vez disvannet en e bezh al luc'h o tehaez ur c'horreenn o kenvevennañ daou vetou. Br. **disvannañ hollel**.

Gl. **réfract-, réfrang-, réfring-**, sl. KIS-356, La-09, p. 64.

Gl. **réseau**. Lerc'hiad reoliek faoutoù strizh o tec'han un amskogañ. Ent hollekoc'h, nep gorreenn, treuzwelus pe disvannus, war ur rouestlad trovezhiek, he ferzh gwaskarat al luc'h. Br. **roued b.-où**.

Gl. **résolution : pouvoir de** —. Gant un ardivink Optik, perzh diforc'hiñ daou boent nes. Br. **diarunañ, diarunusted** b. Sl. Gl. *pouvoir séparateur*.

Gl. **rotation : angle de — du plan de polarisation**. Br. **korn c'hwelañ an dalenn vleinekaat**.

Gl. **séparateur : pouvoir** —. Pellder (regad pe gorn) izek etre daou boent a c'hell un ardivink Optik pe ul lagad reiñ skeudenoù diforc'h anezho. Br. **galloud diarunañ, diarunusted** b. Sl. Gl. *résolution : pouvoir de* —.

Gl. **sortie** : les rayons lumineux sont déviés à l'entrée et à la —. Br. gwariet e vez ar skinoù luc'h en entreu hag en **eztreu**.

Gl. **spectre**. Skeudenn o tisoc'h a waskarat ar goulou hervez trohedoù al luc'hioù a ya d'e ober. Br. **skalfad g.-où**. Dec'hanet e vez ar gwaskarat diwar-bouez ur prism pe ur roued.

Gl. **spectrographe**. Spektroskop aveet da luc'hskeudenniñ ar skalfadoù. Br. **skalfadluner g.-ioù, spektrograf g.-où**.

Gl. **spectroscope**. Ardivink da arseliñ ar skalfadoù, ar re-mañ o vezañ dedaolet gant prismoù pe ur roued. Br. **skalfadseller g.-ioù, spektroskop g.-où**.

Gl. **stigmatisme**. Gant un ardivink Optik, perzh pourchas skeudennoù spis, eleze ur poent evit ur poent. Br. **stiegezh** b. Sl. Gl. *aberration*.

Gl. **superposition (de deux mouvements vibratoires)**. Br. **arosodiñ (daou froumad)**.

Gl. **symétrie : plan de** —. Br. **talenn gemparzhel** (enni ar skin dehaezet hag ar skin disvannat). En eneb, en dalenn gemparzhin n'emañ nag an eil nag egile pa vez a-serzh war an dalenn gemparzhel end-eeun, ar serzhenn er poent dehaez o vezañ o c'henskejenn.

Gl. **transparence : défaut de** —. Br. **andrezwelusted b.**

Gl. **vibratoire : mouvement** —. Br. **froumad g.-où**.

GERVA BREZHONEK-GALLEK

<i>andrezwelusted</i> défaut de transparence	<i>danruz</i> infrarouge
<i>amskogad</i> diffraction	<i>daremouezh</i> interférer, interférence
<i>amskogañ</i> diffraction	<i>daremoug</i> interférence
<i>amskogus</i> diffractant	<i>dehaez</i> incidence
<i>amstiegezh</i> astigmatisme	<i>dehaezet</i> incident
<i>amstrewiñ</i> diffusion	<i>diargridañ</i> désexciter, désexcitation
<i>anreüs</i> non conducteur	<i>diarunañ : galloud</i> — pouvoir sépara- teur, pouvoir de résolution
<i>argrid</i> excitation	<i>diarunusted</i> pouvoir séparateur, pouvoir de résolution
<i>argridañ</i> exciter, excitation	<i>dispisted</i> manque de netteté
<i>arosodiñ</i> superposition	<i>disvannad</i> réflexion
<i>astreluc'hañ</i> phosphorescence	<i>disvannañ</i> réfléchir, réflexion
<i>bevdreluc'hañ</i> bioluminescence	<i>disvannat</i> réfléchi
<i>bleinekaat</i> polariser, polarisation	<i>disvannus</i> réfléchissant
<i>bleinekadusted</i> polarisabilité	<i>diungenezh</i> hétérogène, inhomogène
<i>bleinekaer</i> polariseur	<i>dreistmouk</i> ultraviolet
<i>c'hwelañ</i> rotation	<i>durc'hadur</i> orientation

<i>ec'haozañ</i> décomposer, décomposition	<i>livek</i> coloré
<i>ec'hodiñ</i> émettre, émission	<i>lugañ</i> absorber, absorption
<i>elfenner</i> analyseur	<i>mammenn</i> source
<i>enorc'h</i> impact	<i>mistiegezh</i> aberration
<i>enorc'hañ</i> faire impact sur	<i>nebahelek</i> isotrope
<i>entreu</i> incidence, entrée	<i>nikol</i> nicol
<i>entreuat</i> incident	<i>Optik</i> Optique (science)
<i>entreuiñ</i> incidence	<i>optikel</i> optique
<i>eztreu</i> sortie	<i>orenn</i> frange
<i>eztreuat</i> émergent	<i>polarimetr</i> polarimètre
<i>eztreuiñ</i> émerger, sortir sortie	<i>prism</i> prisme (Optique)
<i>feuriader</i> indice	<i>rannig</i> particule
<i>froumad</i> vibration, mouvement vibra- toire	<i>rañvell</i> diaphragme
<i>froumañ</i> vibrer	<i>rañvellat</i> diaphragmer
<i>goulaoudreluc'hañ</i> photoluminescence	<i>read</i> intensité
<i>gouskoevad</i> aberration	<i>reizhadus</i> réglable
<i>gouskogañ</i> réfraction	<i>rimdreluc'hañ</i> triboluminescence
<i>gwariañ</i> déviation	<i>roud</i> direction
<i>gwaskarat</i> dispersion	<i>roued</i> réseau
<i>gweztreloc'hañ</i> thermoluminescence	<i>skalfad</i> spectre
<i>hanahelek</i> anisotrope	<i>skalfadluner</i> spectrographe
<i>heled</i> amplitude	<i>skalfadseller</i> spectroscopie
<i>hordenn</i> faisceau	<i>skin</i> rayon`
<i>ibil</i> pupille	<i>skinad</i> rayonnement
<i>igorad</i> ouverture	<i>skinata</i> irradier, irradiation
<i>igorigezh</i> (degré d')ouverture	<i>spektrograf</i> spectrographe
<i>kaeell</i> diélectrique	<i>spektroskop</i> spectroscopie
<i>kemparzhel</i> : <i>talenn g</i> — plan de symé- trie	<i>stiegezh</i> stigmatisme
<i>kemparzhiñ</i> : <i>talenn g</i> —	<i>talenn</i> plan
<i>kendreluc'hañ</i> fluorescence	<i>torgammañ</i> distorsion
<i>kengereg</i> prisme (géométrie)	<i>tredandreluc'hañ</i> électroluminescence
<i>kenvevenn</i> (ligne ou surface de) sépa- ration	<i>tredanwarellegezh</i> électromagnétisme
<i>kenvevennañ</i> séparer	<i>tredanwarellek</i> électromagnétique
<i>kimidreluc'hañ</i> chimiluminescence	<i>tredanwarellet</i> électromagnétique
	<i>treled</i> propagation

treledañ se propager, propagation
tre luc'hañ luminescence
tre luc'huzenn luminophore
treu (al luc'h) chemin optique
treuad trajet, segment de chemin
optique

treuzwelus transparent
trohed longueur d'onde
trovezhiek périodique
ungenezh homogène
unliv monochromatique.